

Särskilda regler om uppehållstillstånd vid ett avtalslöst brexit

I promemorian lämnas förslag på bestämmelser om uppehållstillstånd för de brittiska medborgare och deras familjemedlemmar som i dag bor och arbetar i Sverige med stöd av reglerna om uppehållsrätt. Syftet med förslagen är att säkerställa att dessa personer, även vid ett avtalslöst brexit, har rätt att på sikt stanna i Sverige under i princip samma förutsättningar som gäller för dem i dag. Förslagen är aktuella endast för det fall Förenade kungariket skulle lämna EU utan att någon överenskommelse om övergångsregler finns på plats mellan parterna.

Förslagen innebär bl.a. följande.

- Ett permanent uppehållstillstånd ska beviljas en brittisk medborgare, eller en familjemedlem till en brittisk medborgare, som hade permanent uppehållsrätt i Sverige vid Förenade kungarikets utträde ur EU.
- Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd om fem år ska beviljas en brittisk medborgare, eller en familjemedlem till en brittisk medborgare, som hade uppehållsrätt i Sverige vid utträdet och som vid prövningen uppfyller de villkor som gäller för uppehållsrätt.

De nya bestämmelserna om uppehållstillstånd föreslås införas i en ny förordning. I syfte att uppnå en ändamålsenlig reglering föreslås även ett nytt bemyndigande i lag, som bl.a. möjliggör bestämmelser om att uppehållstillstånd enligt det nya regelverket får återkallas i vissa fall.

Förordningen föreslås träda i kraft den 1 januari 2020 och lagändringen den 1 maj 2020.

Innehållsförteckning

1	Författningsförslag.....	3
1.1	Förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716).....	3
1.2	Förslag till förordning om uppehållstillstånd för vissa brittiska medborgare och deras familjemedlemmar	4
1.3	Förslag till förordning om ändring i förordningen (2019:000) om uppehållstillstånd för vissa brittiska medborgare och deras familjemedlemmar	7
1.4	Förslag till förordning om ändring i utlänningsförordningen (2006:97).....	8
2	Ärendet.....	10
3	Ett avtalslöst utträde påverkar brittiska medborgares rätt att vistas i Sverige	11
4	Brittiska medborgare bör ha möjlighet att bo kvar i Sverige även efter att den tillfälliga förordningen har upphört att gälla.....	15
5	Nya regler om uppehållstillstånd	18
5.1	Särskilda bestämmelser om uppehållstillstånd ska införas.....	18
5.2	Villkor för uppehållstillstånd.....	19
5.3	Återkallelse av uppehållstillstånd.....	27
5.4	Undantag från kravet på arbetstillstånd	30
5.5	Ansökan om tillstånd.....	31
5.6	Beslutande myndighet och överklagande	32
6	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	33
7	Kostnader och andra konsekvenser	34
8	Författningskommentar	37

1 Författningsförslag

1.1 Förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)

Härigenom föreskrivs att 7 kap. 9 § utlänningslagen (2005:716) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

9 §¹

Regeringen får meddela föreskrifter om att uppehållstillstånd får återkallas i andra fall än som anges i detta kapitel för de utlänningar som omfattas av avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan och Schweiz å andra sidan om fri rörlighet för personer.

Regeringen får meddela föreskrifter om att uppehållstillstånd får återkallas i andra fall än som anges i detta kapitel för utlänningar som har ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat.

Regeringen får meddela föreskrifter om att uppehållstillstånd får återkallas i andra fall än som anges i detta kapitel för en utlänning som är medborgare i Förenade kungariket och för familjemedlemmar till en sådan utlänning.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2020.

¹ Senaste lydelse 2014:198.

1.2 Förslag till förordning om uppehållstillstånd för vissa brittiska medborgare och deras familjemedlemmar

Regeringen föreskriver följande.

Inledande bestämmelser

1 § I denna förordning finns föreskrifter om uppehållstillstånd för vissa brittiska medborgare och deras familjemedlemmar med anledning av Förenade kungarikets utträde ur Europeiska unionen (EU) utan ett utträdesavtal.

2 § Denna förordning är meddelad med stöd av

- 2 kap. 9 § utlänningslagen (2005:716) i fråga om 13 §,
- 5 kap. 23 § sjunde stycket utlänningslagen i fråga om 5–12 §§ och 14–15 §§,
- 23 kap. 2 a § utlänningslagen i fråga om 16 §,
- 8 kap. 7 § regeringsformen i fråga om övriga bestämmelser.

3 § De uttryck som används i denna förordning har samma betydelse som i utlänningslagen (2005:716).

Med brittisk medborgare avses i denna förordning en utlänning som är medborgare i Förenade kungariket.

Med Förenade kungarikets utträde ur EU avses i denna förordning att landet lämnar EU utan ett utträdesavtal.

Med familjemedlem avses i denna förordning en utlänning som har eller har haft sådan familjeanknytning som anges i 3 a kap. 2 § första stycket utlänningslagen till en brittisk medborgare, om utlänningen har följt med eller i Sverige anslutit sig till den brittiska medborgaren före Förenade kungarikets utträde ur EU.

4 § En brittisk medborgare som hade uppehållsrätt i Sverige dagen före Förenade kungarikets utträde ur EU endast till följd av en sådan familjeanknytning som anges i 3 a kap. 2 § utlänningslagen (2005:716) till en medborgare i en annan EES-stat än Förenade kungariket omfattas inte av bestämmelserna i denna förordning.

Denna förordning gäller inte för sådana utlänningar som avses i 2 kap. 10 § utlänningslagen.

Permanent uppehållstillstånd

5 § Permanent uppehållstillstånd ska, om inte annat följer av 10 §, beviljas en brittisk medborgare som hade permanent uppehållsrätt i Sverige dagen före Förenade kungarikets utträde ur EU. Detsamma gäller en brittisk medborgare som hade uppehållsrätt i Sverige dagen före Förenade kungarikets utträde ur EU och som vid prövningen av ansökan om uppehållstillstånd uppfyller de villkor för permanent uppehållsrätt som gäller för en EES-medborgare.

6 § Permanent uppehållstillstånd ska, om inte annat följer av 10 eller 11 §, beviljas en familjemedlem som hade permanent uppehållsrätt i Sverige dagen före Förenade kungarikets utträde ur EU. Detsamma gäller en familjemedlem som hade uppehållsrätt i Sverige dagen före Förenade kungarikets utträde ur EU och som vid prövningen av ansökan om uppehållstillstånd uppfyller de villkor för permanent uppehållsrätt som gäller för en familjemedlem till en EES-medborgare.

Tidsbegränsat uppehållstillstånd

7 § Tidsbegränsat uppehållstillstånd ska, om inte annat följer av 10 §, beviljas en brittisk medborgare som hade uppehållsrätt i Sverige dagen före Förenade kungarikets utträde ur EU och som vid prövningen av ansökan om uppehållstillstånd uppfyller de villkor för uppehållsrätt som gäller för en EES-medborgare.

Uppehållstillstånd som beviljas enligt första stycket ska gälla i fem år.

8 § Tidsbegränsat uppehållstillstånd ska, om inte annat följer av 10 eller 11 §, beviljas en familjemedlem till en brittisk medborgare som har beviljats ett uppehållstillstånd enligt 5 eller 7 §. Detsamma gäller en familjemedlem vars anknytning till den brittiske medborgaren har upphört, om familjemedlemmen hade uppehållsrätt i Sverige dagen före Förenade kungarikets utträde ur EU och vid prövningen av ansökan om uppehållstillstånd uppfyller de villkor för uppehållsrätt som gäller för en familjemedlem till en EES-medborgare enligt 3 a kap. 5 b–5 d §§ utlänningslagen (2005:716).

Uppehållstillstånd som beviljas enligt första stycket ska gälla i fem år.

Uppehållstillstånd för barn

9 § Uppehållstillstånd ska, om inte annat följer av 10–12 §§, beviljas ett barn till en brittisk medborgare som har beviljats ett uppehållstillstånd enligt 5 eller 7 §. Detsamma gäller ett barn till en brittisk medborgares make eller sambo som har beviljats ett uppehållstillstånd enligt 6 eller 8 §.

Uppehållstillstånd som beviljas enligt första stycket ska gälla i samma omfattning som för barnets anknytningsperson, dock minst fem år.

Särskilda skäl mot att bevilja uppehållstillstånd

10 § Ett uppehållstillstånd enligt denna förordning får vägras om utlänningsutgöret utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet.

11 § Ett uppehållstillstånd enligt denna förordning får vägras en familjemedlem om det föreligger sådana omständigheter som anges i 3 a kap. 4 § tredje stycket utlänningslagen (2005:716).

12 § Bestämmelsen om en vårdnadshavares medgivande i 5 kap. 17 § andra stycket utlänningslagen (2005:716) gäller för ett barn som har följt med eller i Sverige anslutit sig till en brittisk medborgare, eller till en sådan medborgares make eller sambo, efter tidpunkten för Förenade kungarikets utträde ur EU.

Undantag från kravet på arbetstillstånd

13 § En utlänning som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt denna förordning är undantagen från kravet på arbetstillstånd.

En brittisk medborgare eller en familjemedlem som har ansökt om uppehållstillstånd enligt denna förordning behöver inte ha arbetstillstånd för tiden till dess tillståndsfrågan har avgjorts, eller, om beslut om utvisning meddelas, till dess utvisningsbeslutet har fått laga kraft. Detsamma gäller för en utlänning som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt denna förordning och som ansöker om uppehållstillstånd på någon annan grund.

Har en utlännings uppehållstillstånd enligt denna förordning återkallats och har samtidigt beslut meddelats om utvisning, är utlänningen undantagen från kravet på arbetstillstånd till dess utvisningsbeslutet har fått laga kraft.

Ansökan om tillstånd

14 § En ansökan om uppehållstillstånd enligt denna förordning ska ha kommit in till Migrationsverket senast den 31 oktober 2020.

15 § En ansökan om uppehållstillstånd enligt denna förordning ska kunna bifallas även om utlänningen befinner sig i Sverige när ansökan görs eller när den prövas.

16 § Avgift ska inte tas ut för prövning av en ansökan om uppehållstillstånd enligt denna förordning.

Återkallelse av uppehållstillstånd

17 § I 7 kap. utlänningslagen (2005:716) finns bestämmelser om återkallelse av uppehållstillstånd.

Beslutande myndighet och överklagande

18 § Beslut enligt denna förordning meddelas av Migrationsverket.

19 § I 14 kap. utlänningslagen (2005:716) finns bestämmelser om överklagande av beslut om uppehållstillstånd.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2020.

1.3 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2019:000) om uppehållstillstånd för vissa brittiska medborgare och deras familjemedlemmar

Härigenom föreskrivs i fråga om förordningen (2019:000) om uppehållstillstånd för vissa brittiska medborgare och deras familjemedlemmar

dels att 2 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 17 a §, av följande lydelse.

Lydelse enligt förslag 1.2

Föreslagen lydelse

2 §

Denna förordning är meddelad med stöd av

- 2 kap. 9 § utlänningslagen (2005:716) i fråga om 13 §,
- 5 kap. 23 § sjunde stycket utlänningslagen i fråga om 5–12 §§ och 14–15 §§,
- 7 kap. 9 § tredje stycket utlänningslagen i fråga om 17 a §,
- 23 kap. 2 a § utlänningslagen i fråga om 16 §,
- 8 kap. 7 § regeringsformen i fråga om övriga bestämmelser.

17 a §

Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som har beviljats enligt denna förordning får återkallas om utlänningen inte uppfyller de villkor för uppehållsrätt som gäller för en EES-medborgare respektive en familjemedlem till EES-medborgare, eller om utlänningen utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet.

Denna förordning träder i kraft den 1 maj 2020.

1.4 Förslag till förordning om ändring i utlänningsförordningen (2006:97)

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 2 a och 23 §§ och 5 kap. 2 a § och rubriken närmast före 4 kap. 2 a § utlänningsförordningen (2006:97) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

Undantag från kravet på uppehållstillstånd¹

Särskilda bestämmelser till följd av Förenade kungarikets utträde ur Europeiska unionen

2 a §²

I förordningen (2019:111) om ett tillfälligt undantag från kraven på uppehålls- och arbetstillstånd för vissa brittiska medborgare och deras familjemedlemmar finns särskilda bestämmelser till följd av Förenade kungarikets utträde ur Europeiska unionen.

I förordningen (2019:111) om ett tillfälligt undantag från kraven på uppehålls- och arbetstillstånd för vissa brittiska medborgare och deras familjemedlemmar *och i förordningen (2019:000) om uppehållstillstånd för vissa brittiska medborgare och deras familjemedlemmar* finns särskilda bestämmelser *som gäller uppehållstillstånd*, till följd av Förenade kungarikets utträde ur Europeiska unionen.

23 §³

Tidsbegränsade uppehållstillstånd får inte beviljas för längre tid än utlänningsens pass gäller, om inte

1. utlänningsen är medborgare i Schweiz,
2. utlänningsen är en sådan anhängig till en schweizisk medborgare som avses i 16 §,
3. utlänningsen har ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat,
4. utlänningsen är en sådan anhängig till en utlänning som har ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat som avses i 16 a §,

eller

5. utlänningsen ska beviljas ett uppehållstillstånd enligt bestämmelserna i förordningen (2019:000) om uppehållstillstånd

¹ Senaste lydelse 2019:112.

² Senaste lydelse 2019:112.

³ Senaste lydelse 2014:185.

för vissa brittiska medborgare och deras familjemedlemmar, eller

5. det annars finns särskilda skäl.

6. det annars finns särskilda skäl.

5 kap.

2 a §⁴

I förordningen (2019:111) om ett tillfälligt undantag från kraven på uppehålls- och arbetstillstånd för vissa brittiska medborgare och deras familjemedlemmar finns särskilda bestämmelser till följd av Förenade kungarikets utträde ur Europeiska unionen.

I förordningen (2019:111) om ett tillfälligt undantag från kraven på uppehålls- och arbetstillstånd för vissa brittiska medborgare och deras familjemedlemmar *och i förordningen (2019:000) om uppehållstillstånd för vissa brittiska medborgare och deras familjemedlemmar* finns särskilda bestämmelser *som gäller arbetstillstånd*, till följd av Förenade kungarikets utträde ur Europeiska unionen.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2020.

⁴ Senaste lydelse 2019:112.

2 Ärendet

I mars 2017 anmälde Förenade kungariket till Europeiska rådet landets avsikt att utträda ur Europeiska unionen (EU) och Euratom i enlighet med artikel 50 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget). Därefter inleddes förhandlingar mellan Förenade kungariket och EU som har resulterat i ett överenskommet utträdesavtal (Avtal om Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands utträde ur Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, EUT, C 144I, 25.4.2019, s. 1). Med hänsyn till att det brittiska parlamentet inte har godkänt utträdesavtalet finns det dock en tydlig risk för ett avtalslöst utträde. Arbetet för att förbereda ett sådant utfall är en nödvändig del av regeringens beredskap inför brexit.

Av de omkring 20 000 brittiska medborgare som i dag är bosatta i Sverige kan de flesta antas vara det med stöd av EU-rättsens regler om uppehållsrätt. För dessa skulle ett avtalslöst utträde medföra särskilt kännbara konsekvenser genom att deras rätt att bo och arbeta i landet upphör. I syfte att mildra de allvarligaste följderna av ett avtalslöst utträde för den aktuella gruppen beslutade regeringen den 7 mars 2019 förordningen (2019:111) om ett tillfälligt undantag från kraven på uppehålls- och arbetstillstånd för vissa brittiska medborgare och deras familjemedlemmar. Förordningen innehåller undantag från kraven på uppehålls- och arbetstillstånd för de brittiska medborgare och familjemedlemmar som hade uppehållsrätt i Sverige dagen före Förenade kungarikets utträde ur EU. Avsikten är att förordningen ska tillämpas under en övergångsperiod om åtminstone ett år efter utträdet.

Den 15 juli 2019 trädde även vissa lagändringar i kraft som syftar till att underlätta för brittiska medborgare att ansöka om uppehålls- och arbetstillstånd i Sverige (se prop. 2018/19:119). Lagändringarna innebär att regeringen ska få meddela föreskrifter om uppehållstillstånd för en utlänning som är brittisk medborgare och för familjemedlemmar till en sådan utlänning. Vidare får regeringen meddela föreskrifter om att ansökningar om arbetstillstånd ska få bifallas efter inresan i Sverige för denna grupp. Lagändringarna innebär också en anpassning av bestämmelserna om varaktigt bosatta, som tydliggör att bl.a. brittiska medborgare får rätt att tillgodoräkna sig tid som de har varit lagligen bosatta i Sverige med uppehållsrätt vid en ansökan om ställning som varaktigt bosatt.

I propositionen som föregick lagändringarna anges att det framöver kan finnas skäl att se över situationen för de brittiska medborgarna och deras familjemedlemmar i Sverige utifrån ett långsiktigt perspektiv, bl.a. när det gäller de rättsliga förutsättningarna för denna grupp att bo och arbeta i Sverige (prop. 2018/19:119 s. 12–13).

Denna promemoria har utarbetats inom Justitiedepartementet i syfte att säkerställa att de brittiska medborgare och deras familjemedlemmar som hade uppehållsrätt i Sverige dagen före Förenade kungarikets utträde ur EU utan ett utträdesavtal har en möjlighet att fortsätta bo och arbeta i

landet även efter att den tillfälliga förordningen har upphört att gälla. Promemorian innehåller förslag på bestämmelser om uppehållstillstånd för de berörda brittiska medborgarna och deras familjemedlemmar.

3 Ett avtalslöst utträde påverkar brittiska medborgares rätt att vistas i Sverige

Brittiska medborgare kommer att omfattas av ett nytt regelverk

Brittiska medborgare omfattas i dag av EU-rättens regler om fri rörlighet, som ger en omfattande rätt att resa in i, vistas och arbeta i Sverige och i andra EU-medlemsstater. När Förenade kungariket lämnar EU kommer brittiska medborgare att i stället omfattas av det regelverk som gäller för tredjelandsmedborgare, om inget annat bestäms. I det följande ges först en redogörelse för de regler som i dag gäller för brittiska medborgare i fråga om deras rätt att vistas och arbeta i Sverige i egenskap av unionsmedborgare, och sedan en kort redogörelse för vad som gäller enligt regelverket för tredjelandsmedborgare. Därefter redogörs det för vad som kommer att gälla för de brittiska medborgarna vid ett avtalslöst utträde under den tid den tillfälliga förordningen gäller.

Reglerna om uppehållsrätt för EES-medborgare

Förutsättningarna för EES-medborgare, till vilka unionsmedborgare räknas, och deras familjemedlemmar att uppehålla sig i Sverige eller en annan medlemsstat har sin huvudsakliga grund i det s.k. rörlighetsdirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG av den 29 april 2004 om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier), som har införlivats i svensk rätt bl.a. genom reglerna om uppehållsrätt i 3 a kap. utlänningslagen (2005:716), UtL, och 3 a kap. utlänningsförordningen (2006:97), UtLF.

En EES-medborgare har rätt att vistas i Sverige i högst tre månader utan att det ställs några andra krav än att personen kan identifiera sig med pass eller annan id-handling som uppfyller vissa krav.

En EES-medborgare har också rätt att vistas i Sverige i mer än tre månader utan uppehållstillstånd, under förutsättning att han eller hon uppfyller kraven för uppehållsrätt. För att ha uppehållsrätt krävs enligt 3 a kap. 3 § UtL att EES-medborgaren är arbetstagare eller egenföretagare i Sverige, eller arbetssökande med en verklig möjlighet att få en anställning. Uppehållsrätt har också en studerande som är inskriven vid en erkänd utbildningsanstalt i Sverige och som enligt en försäkran har tillräckliga tillgångar för sin och sina familjemedlemmars försörjning samt en heltäckande sjukförsäkring för sig och familjemedlemmarna som gäller i Sverige. Uppehållsrätt har även en EES-medborgare som har tillräckliga tillgångar för sin och sina familjemedlemmars försörjning och en heltäckande sjukförsäkring för sig och familjemedlemmarna som gäller i Sverige.

Även EES-medborgarens familjemedlemmar, som kan vara tredjelandsmedborgare, kan ha uppehållsrätt (3 a kap. 4 § UtlL). Med familjemedlem avses en utlänning som följer med eller i Sverige ansluter sig till EES-medborgaren och som är make eller sambo till EES-medborgaren, släkting i rakt nedstigande led till EES-medborgaren eller till hans eller hennes make eller sambo, om släktingen är beroende av någon av dem för sin försörjning eller är under 21 år, eller släkting i rakt uppstigande led till EES-medborgaren eller till hans eller hennes make eller sambo om släktingen är beroende av någon av dem för sin försörjning. Andra familjemedlemmar till EES-medborgaren kan också ha uppehållsrätt, om familjemedlemmen i det land han eller hon kommit från är beroende av EES-medborgaren för sin försörjning, ingår i EES-medborgarens hushåll eller om det av allvarliga hälsoskäl absolut krävs att EES-medborgaren tar hand om familjemedlemmen personligen (3 a kap. 2 § UtlL).

Upphållsrätten består så länge villkoren är uppfyllda (3 a kap. 5 § UtlL). Såväl EES-medborgare som deras familjemedlemmar kan dock under vissa förutsättningar behålla sin uppehållsrätt vid ändrade förhållanden. t.ex. vid ofrivillig arbetslöshet eller, för familjemedlemmars del, om EES-medborgaren avlider eller lämnar landet.

En EES-medborgare som har vistats lagligt i Sverige utan avbrott under minst fem år har permanent uppehållsrätt (3 a kap. 6 § UtlL). Även familjemedlemmar som inte själva är EES-medborgare kan ha permanent uppehållsrätt (3 a kap. 7 § UtlL). En EES-medborgare som är arbetstagare eller egen företagare kan under vissa förutsättningar ha permanent uppehållsrätt även om han eller hon inte vistats i Sverige under en fortlöpande period av fem år (3 a kap. 5 § UtlF). Det gäller t.ex. om EES-medborgaren har vistats i Sverige under en kortare tid och slutar sitt arbete på grund av ålder, förtidspension, en permanent arbetsoförmåga eller arbetsskada. Familjemedlemmar till en sådan EES-medborgare får också permanent uppehållsrätt (3 a kap. 6 § UtlF). Permanent uppehållsrätt kan endast upphöra om EES-medborgaren eller familjemedlemmen har vistats utanför Sverige i mer än två på varandra följande år (3 a kap. 9 § UtlL).

Kravet på uppehållstillstånd gäller alltså inte för en utlänning som har uppehållsrätt (2 kap. 8 b § UtlL). EES-medborgare och deras familjemedlemmar har rätt att vistas och arbeta i Sverige utan föregående prövning av någon myndighet och utan stöd av någon tillståndshandling. Möjlighet finns dock att ansöka om uppehållstillstånd enligt nationell rätt om personen i fråga vill göra det (se prop. 2005/06:77 s. 57–58). Vid en ansökan om uppehållstillstånd är EES-medborgare och deras familjemedlemmar undantagna från villkoret att en ansökan endast får bifallas före inresan i landet (4 kap. 17 § UtlF).

Regelverket för tredjelandsmedborgare

En utlänning som varken är unionsmedborgare eller EES-medborgare behöver inte något uppehållstillstånd vid vistelser i Sverige upp till tre månader. Däremot behöver han eller hon i många fall visering för att ha rätt att resa in i eller vistas i landet. Viseringar för kortare vistelser regleras i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 810/2009 av den 13 juli 2009 om införande av en gemenskapskodex för viseringar (viseringskodex). Brittiska medborgare kommer även efter Förenade

kungarikets utträde ur EU att kunna resa viseringsfritt till Sverige för vistelser upp till tre månader (se Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/592 av den 10 april 2019 om ändring av förordning (EU) 2018/1806 om fastställande av förteckningen över tredjeländer vars medborgare är skyldiga att inneha visering när de passerar de yttre gränserna och av förteckningen över de tredjeländer vars medborgare är undantagna från detta krav, med avseende på Förenade kungarikets utträde ur unionen).

För vistelser som är längre än tre månader krävs det som huvudregel att utlänningen har ett uppehållstillstånd. För det fall utlänningen ska arbeta i Sverige på grund av anställning här eller utomlands krävs det som regel även arbetstillstånd (2 kap. 5 och 7 §§ UtL). Upphållstillstånd kan ges för viss tid (tidsbegränsat uppehållstillstånd) eller utan tidsbegränsning (permanent uppehållstillstånd). Arbetstillstånd ges för viss tid. Beslut om uppehålls- och arbetstillstånd fattas i regel av Migrationsverket.

Upphålls- och arbetstillstånd ska som huvudregel ha sökts och beviljats före inresan i Sverige (5 kap. 18 § och 6 kap. 4 § UtL). Från denna huvudregel finns dock flera undantag. Regeringen har, sedan den 15 juli 2019, rätt att meddela föreskrifter om att brittiska medborgare och deras familjemedlemmar ska få beviljas uppehålls- och arbetstillstånd även efter inresan i Sverige (5 kap. 23 § och 6 kap. 8 § UtL).

Upphållstillstånd kan beviljas på olika grunder, bl.a. på grund av anknytning, arbete, studier eller om utlänningen har sin försörjning ordnad på annat sätt.

Upphållstillstånd på grund av anknytning kan bl.a. beviljas en make, sambo eller ett barn till någon som är bosatt eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige. Upphållstillstånd får också beviljas den som är förälder till och vårdnadshavare för ett barn som är bosatt i Sverige och som sammanbor med barnet samt andra nära anhöriga till någon som är bosatt eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige om de ingått i samma hushåll och det finns ett särskilt beroendeförhållande mellan släktingarna som fanns redan i hemlandet. Om det finns synnerliga skäl får uppehållstillstånd även beviljas en utlänning som på annat sätt har särskild anknytning till Sverige (5 kap. 3 och 3 a §§ UtL).

Upphållstillstånd på grund av arbete kräver ett arbetstillstånd. Arbetstillstånd kan beviljas en utlänning som har erbjudits en anställning under förutsättning att anställningen gör det möjligt för personen att försörja sig, att anställningsvillkoren inte är sämre än de villkor som följer av svenska kollektivavtal eller branschpraxis samt att rekryteringsförfarandet är förenligt med Sveriges åtaganden inom EU (6 kap. 2 § UtL). Arbetstillstånd får också ges den som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd på en annan grund än för arbete (6 kap. 3 § UtL).

För vissa kategorier av arbetstagare finns kombinerade uppehålls- och arbetstillstånd (6 a–c kap. UtL).

Upphållstillstånd för studier kan t.ex. beviljas en utlänning som har för avsikt att studera i Sverige och som har antagits till högskoleutbildning om han eller hon har sin försörjning under studietiden och sin återresa tryggad och har en heltäckande sjukförsäkring som gäller i Sverige. Utlänningen får dock inte utgöra ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller folkhälsa (4 kap. 5 § UtIF). Upphållstillstånd kan även beviljas för forskning (4 kap. 7 a § UtIF). Nya regler för bl.a. studerande och forskare

kommer att gälla när student- och forskardirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/801 av den 11 maj 2016 om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för forskning, studier, praktik, volontärbete, deltagande i elevutbytesprogram eller utbildningsprojekt och för au pair-arbete) genomförs i Sverige (se prop. 2019/20:9).

En utlänning som har sin försörjning ordnad på annat sätt än genom anställning kan beviljas uppehållstillstånd (5 kap. 5 § UtIL). De personer som främst avses att omfattas av denna bestämmelse är egna företagare och fria yrkesutövare samt pensionärer som önskar bosätta sig på sin fritidsfastighet (se prop. 2004/05:170 s. 279).

Utöver bestämmelserna om uppehålls- och arbetstillstånd finns särskilda bestämmelser om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgare. Enligt rådets direktiv 2003/109/EG av den 25 november 2003 om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning (direktivet om varaktigt bosatta) har en tredjelandsmedborgare som under de senaste fem åren varit lagligen och oavbrutet bosatt inom en medlemsstats territorium möjlighet att beviljas ställning som varaktigt bosatt i den medlemsstaten. Bestämmelser om ställning som varaktigt bosatt finns för svensk del huvudsakligen i 5 a kap. UtIL. Den som har beviljats ställning som varaktigt bosatt får ett s.k. EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta och ett permanent uppehållstillstånd i Sverige. Sedan den 15 juli 2019 finns möjlighet för bl.a. brittiska medborgare att tillgodoräkna sig tid som de har varit lagligen bosatta i Sverige med uppehållsrätt, eller varit undantagna från kravet på uppehållstillstånd, vid en ansökan om ställning som varaktigt bosatt (5 a kap. 1 § UtIL, se även prop. 2018/19:119).

Undantag från kraven på uppehålls- och arbetstillstånd för vissa brittiska medborgare i Sverige

Enligt bestämmelserna i förordningen (2019:111) om ett tillfälligt undantag från kraven på uppehålls- och arbetstillstånd för vissa brittiska medborgare och deras familjemedlemmar (den tillfälliga förordningen) är de brittiska medborgare och de familjemedlemmar till brittiska medborgare som hade uppehållsrätt eller permanent uppehållsrätt i Sverige dagen före Förenade kungarikets utträde ur EU undantagna från kraven på uppehålls- och arbetstillstånd. De brittiska medborgare och de familjemedlemmar som avser att resa in i eller flytta till Sverige efter Förenade kungarikets utträde ur EU omfattas däremot inte av undantaget. För dem gäller regelverket för tredjelandsmedborgare direkt från utträdet. Förordningen trädde i kraft den 30 mars 2019 och gäller till och med den 29 mars 2020. Bestämmelserna är dock inte tillämpliga förrän Förenade kungariket har utträtt ur EU. Regeringen har bedömt att ett år är tillräckligt lång tid för att möjliggöra för de brittiska medborgarna och deras familjemedlemmar att ansöka om och få ett beslut om uppehålls- och arbetstillstånd (prop. 2018/19:119 s. 12). Utgångspunkten är därför att den tillfälliga förordningen ska gälla åtminstone under ett år. Arbete med att förlänga tidsfristen för den tillfälliga förordningen har inletts på Justitiedepartementet.

Undantaget enligt den tillfälliga förordningen gäller så länge den brittiska medborgaren eller familjemedlemmen uppfyller de villkor för uppehållsrätt som gäller för en EES-medborgare respektive en

familjemedlem till en EES-medborgare enligt bestämmelserna i 3 a kap. UtL eller 3 a kap. UtIF. Ett barn till en brittisk medborgare som omfattas av den tillfälliga förordningen, eller ett barn till en sådan brittisk medborgares make eller sambo, omfattas av den tillfälliga förordningen även om barnet inte hade uppehållsrätt i Sverige dagen före utträdet.

Den tillfälliga förordningen innebär alltså att de personer som till följd av Förenade kungarikets utträde ur EU inte längre omfattas av EU-rättens regler om fri rörlighet har rätt att under en övergångsperiod vistas och arbeta i Sverige utan uppehålls- och arbetstillstånd. Rättigheterna följer direkt av bestämmelserna och behöver inte föregås av någon prövning. En brittisk medborgare som är undantagen från kravet på uppehållstillstånd enligt förordningen har däremot rätt att få ett bevis om undantag från kravet på uppehållstillstånd. Syftet med beviset är att underlätta inresa i Sverige och övriga medlemsstater i EU och utfärdas av Migrationsverket.

4 Brittiska medborgare bör ha möjlighet att bo kvar i Sverige även efter att den tillfälliga förordningen har upphört att gälla

Bedömning: Det bör vidtas åtgärder för att säkerställa att de brittiska medborgare och deras familjemedlemmar som hade rätt att vistas och arbeta i Sverige före Förenade kungarikets utträde ur EU utan ett utträdesavtal, har möjlighet att fortsätta att vistas och arbeta i Sverige även efter att den tillfälliga förordningen har upphört att gälla.

Skälen för bedömningen

Regelverket för tredjelandsmedborgare är inte anpassat för ett avtalslöst brexit

I händelse av ett avtalslöst brexit kommer brittiska medborgare och deras familjemedlemmar, som hade uppehållsrätt i Sverige före utträdet, att under en övergångsperiod ha en fortsatt laglig rätt att vistas och arbeta i Sverige under samma villkor som gällde före utträdet. När den tillfälliga förordningen upphör att gälla kommer dock de berörda personerna att behöva ha ett uppehålls- och arbetstillstånd för att vistas och arbeta i Sverige, i likhet med andra tredjelandsmedborgare. Sannolikt kommer merparten av de brittiska medborgarna och deras familjemedlemmar i Sverige att uppfylla villkoren för att beviljas ett uppehållstillstånd enligt det befintliga regelverket för tredjelandsmedborgare. För dem som under de senaste fem åren har varit lagligen och oavbrutet bosatta i Sverige och i övrigt uppfyller kraven finns t.ex. möjlighet att beviljas ställning som varaktigt bosatt och därmed få ett permanent uppehållstillstånd. De som varit bosatta här under kortare tid än fem år har i stället möjlighet att ansöka om uppehållstillstånd, exempelvis på grund av arbete, studier eller anknytning till en person som är bosatt i Sverige.

En konsekvens för de sistnämnda – vars rätt att stanna i Sverige hittills inte varit tidsbegränsad – är dock att de i många fall kommer att beviljas ett kortare tidsbegränsat uppehållstillstånd, med den osäkerhet kring framtiden som det kan medföra för den enskilde och dennes familj. Migrationsverket ska också pröva ansökningarna enligt regelverket för tredjelandsmedborgare som, när det gäller förstagångsansökningar, utgår från att sökanden befinner sig i hemlandet. De brittiska medborgarna kommer redan att befinna sig i Sverige och kan ha arbetat eller studerat här under flera år. Det kan inte uteslutas att detta kan innebära svårigheter vid såväl ansökningsförfarandet som vid tillämpningen. De som beviljas uppehållstillstånd på grund av arbete kommer inte heller att utan vidare kunna byta arbetsgivare, såsom de har kunnat göra hittills, eftersom ett arbetstillstånd ska knytas till en viss arbetsgivare och avse ett visst slag av arbete under de första två åren. Dessa omständigheter medför en minskad förutsebarhet för både de brittiska medborgarna och deras familjer samt för arbetsgivare och andra berörda.

Vidare är den rätt att vistas och arbeta i Sverige som brittiska medborgare i egenskap av unionsmedborgare har kunnat härleda ur rörlighetsdirektivet i flera avseenden mer generös än vad som gäller enligt regelverket om uppehållstillstånd för tredjelandsmedborgare. Det finns därför en risk att vissa av de brittiska medborgare och deras familjemedlemmar som före utträdet vistades i Sverige med stöd av uppehållsrätten – och som under en övergångsperiod efter utträdet har rätt att vistas i Sverige med stöd av den tillfälliga förordningen – inte kommer att uppfylla de villkor som krävs för att beviljas ett uppehållstillstånd. De som inte beviljas uppehållstillstånd måste, i likhet med andra tredjelandsmedborgare, lämna Sverige.

Ett exempel på en grupp som riskerar att inte uppfylla de villkor som gäller för uppehållstillstånd är brittiska medborgare som inte är yrkesverksamma i Sverige. Det kan handla om pensionärer som vistas i Sverige med permanent uppehållsrätt eller personer som är tillfälligt arbetslösa eller sjukskrivna och vistas i landet med s.k. bibehållen uppehållsrätt. Även vissa brittiska medborgare som är yrkesverksamma i Sverige riskerar att inte uppfylla de villkor som krävs för uppehållstillstånd. Avgörande för att någon ska betraktas som arbetstagare enligt EU-rätten är att det arbete som utförs är en faktisk och genuin ekonomisk aktivitet och även t.ex. ett lågavlönat deltidsarbete kan innebära att kraven för uppehållsrätt är uppfyllda (jfr t.ex. prop. 2005/06:77 s. 183–184 och där anmärkta rättsfall från EU-domstolen). Enligt det regelverk som gäller för tredjelandsmedborgare krävs det, för att ett uppehållstillstånd på grund av arbete och ett arbetstillstånd ska beviljas, bl.a. att anställningen gör det möjligt för utlänningen att försörja sig, att anställningsvillkoren inte är sämre än de villkor som följer av svenska kollektivavtal eller branschpraxis samt att rekryteringsförfarandet är förenligt med Sveriges åtaganden inom EU. Det innebär att brittiska arbetstagare som t.ex. arbetar deltid, har låg inkomst eller osäkra anställningsvillkor kan ha svårt att uppfylla villkoren för ett uppehållstillstånd på grund av anställning.

Det finns även en risk att de brittiska studenterna i Sverige drabbas av negativa följder vid ett avtalslöst utträde, eftersom rätten att vistas i Sverige som student enligt reglerna om uppehållsrätt bl.a. innebär mindre

formkrav än vad som är fallet enligt regelverket för tredjelandsmedborgare.

Ytterligare en grupp som riskerar att inte uppfylla villkoren för ett uppehållstillstånd är vissa familjemedlemmar till de brittiska medborgarna. Den krets av familjemedlemmar som har uppehållsrätt enligt bestämmelserna i utlänningslagen är vidare än den krets som omfattas av de allmänna bestämmelserna för tredjelandsmedborgare. De som riskerar att inte omfattas är exempelvis vuxna barn, föräldrar till vuxna barn samt andra anhöriga. För uppehållstillstånd på grund av anknytning för en familjemedlem till en tredjelandsmedborgare krävs för närvarande dessutom – till skillnad från vad som gäller enligt uppehållsrätten – som huvudregel att anknytningspersonen kan försörja sig och utlännen samt har en bostad av tillräcklig storlek och standard för sig och utlännen (9 § lagen [2016:752] om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige). Hushåll med låga inkomster kan ha svårt att uppfylla dessa villkor.

De brittiska medborgarna bör ha möjlighet att bo kvar i Sverige även efter det att den tillfälliga förordningen har upphört att gälla

De brittiska medborgare och deras familjer som bor i Sverige i dag har valt att bosätta sig i landet i förlitan på att de även i framtiden kommer att kunna bo och verka här. För de flesta av dem har det knappast varit möjligt att, vid tidpunkten för beslutet att flytta till Sverige, förutse att rätten att vistas och arbeta i landet skulle komma att förändras. Dessa personer bör få en möjlighet att bo kvar i Sverige, under liknande förutsättningar som gällt för dem tidigare.

Kommissionen har i sina beredskapsmeddelanden från den 13 november och 19 december 2018 (se COM [2018] 880 final och COM [2018] 890 final) uppmanat EU-medlemsstaterna att inta en generös hållning gentemot de brittiska medborgare och deras familjemedlemmar som är bosatta på deras territorium.

Förenade Kungariket har aviserat att de EU-medborgare och deras familjemedlemmar som har bosatt sig i landet före utträdet kommer att kunna bo kvar även vid ett avtalslöst utträde. Det krävs att EU-medborgarna ansöker om ett särskilt tillstånd (EU Settlement Scheme) före den 31 december 2020. EU-medborgare som bott längre än fem år i Förenade Kungariket beviljas ett permanent tillstånd, medan de som bott kortare tid beviljas ett femårigt tillstånd med möjlighet att ansöka om permanent tillstånd när det femåriga bosättningskravet har uppfyllts. Behandlingen av ansökningarna ska vara kostnadsfria. Det finns runt 100 000 svenska medborgare som är bosatta i Förenade kungariket och som kommer att beröras av de nya reglerna. Förenade kungariket har i olika sammanhang uppmanat övriga medlemsstater att ge samma slags försäkringar till de brittiska medborgarna som är bosatta inom EU27 som de har gett till EU-medborgarna som är bosatta i Förenade kungariket.

Mot ovan angiven bakgrund bör det vidtas åtgärder som säkerställer att de brittiska medborgare och deras familjemedlemmar som hade rätt att vistas och arbeta i Sverige före utträdet, får möjlighet att vistas och arbeta här även efter att den tillfälliga förordningen upphört att gälla.

5 Nya regler om uppehållstillstånd

5.1 Särskilda bestämmelser om uppehållstillstånd ska införas

Förslag: Särskilda bestämmelser om uppehållstillstånd ska införas för de brittiska medborgare, och de familjemedlemmar till brittiska medborgare, som hade rätt att vistas och arbeta i Sverige före Förenade kungarikets utträde ur EU utan ett utträdesavtal. Bestämmelserna ska införas i en ny förordning. Hänvisningar till den nya förordningen ska införas i utlänningsförordningen.

Skälen för förslagen: Brittiska medborgare och deras familjemedlemmar har, i de flesta fall, i dag rätt att vistas och arbeta i Sverige enligt reglerna om uppehållsrätt. Möjligheten för denna grupp att stanna i Sverige när den tillfälliga förordningen upphör att gälla bör därför ha sin grund i reglerna om uppehållsrätt. Med uppehållsrätt avses emellertid en rätt för EES-medborgare och deras familjemedlemmar att vistas i Sverige mer än tre månader utan uppehållstillstånd. Att utvidga de nationella reglerna om uppehållsrätt, så att de omfattar även en avgränsad grupp utlänningar som inte är EES-medborgare, bedöms inte som en ändamålsenlig lösning. Det kan också ifrågasättas om en sådan åtgärd skulle vara förenlig med EU-rätten. Den tillfälliga förordningen är endast avsedd att vara en tillfällig lösning som inte ska ersätta det befintliga systemet med uppehålls- och arbetstillstånd. Att förlänga den tillfälliga förordningen under en längre period bedöms därför inte heller som en lämplig lösning, bl.a. eftersom det inte kan anses innebära en tillräcklig rättslig säkerhet för den berörda gruppen på sikt. Att införa någon ytterligare, mer stadigvarande, form av undantagsreglering för en begränsad grupp utlänningar framstår inte heller som en lämplig åtgärd.

I stället får det anses mest ändamålsenligt att möjliggöra för den aktuella gruppen att stanna i Sverige genom att införa särskilda bestämmelser om uppehållstillstånd, som bygger på de villkor som gäller för uppehållsrätt. De berörda brittiska medborgarna och deras familjemedlemmar erbjuds därigenom en möjlighet att fortsätta att vistas och arbeta i Sverige under i huvudsak de villkor som gällde tidigare. Samtidigt upprätthålls den grundläggande principen att en tredjelandsmedborgare som bor i Sverige ska ha ett uppehållstillstånd. En sådan lösning ligger också i linje med de riktlinjer för beredskapsarbetet som EU-kommissionen har angett i sina beredskapsmeddelanden och med de åtgärder som Förenade kungariket har aviserat för de EU-medborgare som är bosatta där.

Omkring 20 000 brittiska medborgare är i dag folkbokförda i Sverige. I händelse av ett avtalslöst utträde kommer sannolikt merparten att ansöka om ett uppehålls- och arbetstillstånd i Sverige. Det innebär att Migrationsverket kommer att få handlägga uppemot 20 000 nya tillståndsansökningar, och det finns en risk för förlängda handläggningstider för både de brittiska medborgarna och andra tillståndssökande. För att i möjligaste mån undvika detta bör regelverket utformas på så sätt att det möjliggör en så enkel och enhetlig prövning som möjligt. Vid

utformningen av de bestämmelser som ska gälla för brittiska medborgare i Sverige finns det också skäl att beakta de åtgärder som Förenade kungariket vidtar för EU-medborgare, i den mån det inte innebär alltför stora avvikelser från det svenska regelverket i övrigt.

Det är lämpligt att sådana särskilda bestämmelser om uppehållstillstånd som endast träffar en mindre grupp utlänningar införs på förordningsnivå, i likhet med t.ex. de bestämmelser om uppehållstillstånd för schweiziska medborgare som finns i utlänningsförordningen. Regeringen får, sedan den 15 juli 2019, med stöd av bemyndigandet i 5 kap. 23 § sjunde stycket UtL, meddela föreskrifter om uppehållstillstånd för en utlänning som är brittisk medborgare och för familjemedlemmar till en sådan utlänning. Bestämmelserna bör införas i en ny förordning. Den nya förordningen är aktuell endast för det fall Förenade kungariket skulle lämna EU utan att någon överenskommelse om övergångsregler finns på plats mellan parterna. Detta bör framgå av förordningen.

För att underlätta för tillämparen bör det i utlänningsförordningen införas upplysningsbestämmelser som hänvisar till den nya förordningen.

5.2 Villkor för uppehållstillstånd

Förslag: Ett permanent uppehållstillstånd ska beviljas en brittisk medborgare, eller en familjemedlem till en brittisk medborgare, som hade permanent uppehållsrätt i Sverige dagen före Förenade kungarikets utträde ur EU. Ett permanent uppehållstillstånd ska också beviljas en brittisk medborgare, eller en familjemedlem till en brittisk medborgare, som hade uppehållsrätt i Sverige dagen före utträdet och som vid prövningen uppfyller de villkor för permanent uppehållsrätt som gäller för en EES-medborgare respektive en familjemedlem till en EES-medborgare.

Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd ska beviljas en brittisk medborgare som hade uppehållsrätt i Sverige dagen före utträdet och som vid prövningen uppfyller de villkor för uppehållsrätt som gäller för en EES-medborgare. Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd ska också beviljas en familjemedlem till en brittisk medborgare som har beviljats ett uppehållstillstånd enligt den nya förordningen. Även en tidigare familjemedlem, vars anknytning till den brittiska medborgaren har upphört, ska beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd om han eller hon uppfyller villkoren för bibehållen uppehållsrätt.

De tidsbegränsade uppehållstillstånden ska gälla i fem år.

Uppehållstillstånd ska beviljas ett barn till en brittisk medborgare som har beviljats ett uppehållstillstånd enligt den nya förordningen, och barn till en brittisk medborgares make eller sambo som har beviljats ett uppehållstillstånd enligt den nya förordningen. Uppehållstillståndet ska gälla i samma omfattning som för barnets anknytningsperson, dock minst fem år.

En brittisk medborgare som hade uppehållsrätt i Sverige dagen före Förenade kungarikets utträde ur EU endast till följd av sin familjeanknytning till en medborgare i en annan EES-stat än Förenade kungariket ska inte omfattas av bestämmelserna i den nya förordningen.

Inte heller diplomatiska tjänstemän m.fl. ska omfattas av den nya förordningen.

Uppehållstillstånd ska få vägras om sökanden utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet. Uppehållstillstånd ska också få vägras en familjemedlem om ett äktenskap ingåtts, ett samboförhållande inletts eller en utlännning adopterats uteslutande i syfte att ge familjemedlemmen uppehållsrätt.

Om utlänningen är ett barn som följt med eller anslutit till en förälder i Sverige efter tidpunkten för utträdet, får uppehållstillstånd beviljas endast efter medgivande också av den förälder till vilken anknytning inte åberopas, om den föräldern har del i vårdnaden av barnet.

Skälen för förslagen

Vilka ska omfattas av de nya bestämmelserna om uppehållstillstånd?

De nya bestämmelserna om uppehållstillstånd bör i princip gälla samma grupp som omfattas av den tillfälliga förordningen, dvs. de brittiska medborgare och deras familjemedlemmar som hade uppehållsrätt eller permanent uppehållsrätt i Sverige dagen före Förenade kungarikets utträde ur EU och som uppfyller de villkor som gäller för uppehållsrätt. Familjemedlemmarna bör motsvara den krets av familjemedlemmar som kan omfattas av uppehållsrätten i dag i enlighet med 3 a kap. 2 § första stycket UtL, dock endast i den mån de har följt med eller anslutit sig till den brittiske medborgaren i Sverige före utträdet. Särskilda regler bör dock gälla för barn, se mer nedan.

En familjemedlem som härleder sin uppehållsrätt från en EES-medborgare kan under vissa förutsättningar bibehålla sin uppehållsrätt även om familjemedlemmen inte längre har någon anknytning till EES-medborgaren, t.ex. vid äktenskapsskillnad eller om EES-medborgaren avlider (3 a kap. 5 b–5 d §§ UtL). I artiklarna 12 och 13 i rörlighetsdirektivet, som reglerar dessa situationer, anges att den bibehållna uppehållsrätt som sådana familjemedlemmar har är uteslutande på personlig grund. Huruvida Förenade kungarikets utträde ur EU innebär att uppehållsrätten upphör även för en familjemedlem som tidigare har härlett uppehållsrätt från en brittisk medborgare, men som vid tidpunkten för utträdet erhållit en självständig uppehållsrätt enligt rörlighetsdirektivet, blir slutligt en fråga som får bedömas av EU-domstolen. För att säkerställa att dessa personer kan stanna kvar i Sverige bör även de omfattas av möjligheten att beviljas ett uppehållstillstånd enligt de nya bestämmelserna.

En brittisk medborgare som hade uppehållsrätt eller permanent uppehållsrätt i Sverige dagen före utträdet endast i egenskap av familjemedlem till en medborgare i en annan EES-stat än Förenade kungariket bör däremot inte omfattas av bestämmelserna om uppehållstillstånd. Det kan t.ex. handla om en tysk medborgare som är bosatt i Sverige med uppehållsrätt och som har en medföljande familjemedlem som är brittisk medborgare. Om den brittiska familjemedlemmens uppehållsrätt i Sverige endast är härledd från den tyska medborgaren påverkas inte den brittiska medborgarens uppehållsrätt av Förenade kungarikets utträde ur EU. Eftersom en sådan familjemedlem fortfarande kommer att ha rätt att vistas

i Sverige, enligt reglerna om uppehållsrätt, bör han eller hon inte omfattas av möjligheten att få ett uppehållstillstånd enligt de nya bestämmelserna.

När det gäller utläningar som avses i 2 kap. 10 § UtL, bl.a. diplomatiska tjänstemän, finns särskilda regler om uppehållstillstånd (se t.ex. 4 kap. 19 § UtF). Dessa utläningar bör därför inte omfattas av de nya bestämmelserna om uppehållstillstånd.

Brittiska medborgare som inte hade uppehållsrätt eller permanent uppehållsrätt i Sverige vid utträdet, t.ex. personer som först efter utträdet flyttar till Sverige för att påbörja arbete eller studier här, bör inte omfattas av de nya reglerna om uppehållstillstånd. Dessa personer får i stället ansöka om uppehållstillstånd på de grunder som gäller för övriga tredjelandsmedborgare.

Villkor för ett permanent uppehållstillstånd

En brittisk medborgare som dagen före Förenade kungarikets utträde ur EU hade permanent uppehållsrätt i Sverige enligt 3 a kap. 6 § UtL eller 3 a kap. 5 § UtF bör beviljas ett permanent uppehållstillstånd. Även en familjemedlem till en brittisk medborgare som dagen före utträdet hade permanent uppehållsrätt enligt 3 a kap. 7 § UtL eller 3 a kap. 6 eller 6 a § UtF bör beviljas ett permanent uppehållstillstånd.

En brittisk medborgare, eller en familjemedlem till en brittisk medborgare, som hade uppehållsrätt i Sverige dagen före utträdet och som vid prövningen uppfyller de villkor för permanent uppehållsrätt som gäller för en EES-medborgare respektive en familjemedlem till en EES-medborgare enligt 3 a kap. 6 eller 7 § UtL, bör också beviljas permanent uppehållstillstånd. Det innebär att en sökande som vid utträdet inte har vistats lagligt i Sverige i minst fem år, men som har gjort det vid tidpunkten för prövningen, ska beviljas ett permanent uppehållstillstånd. Den tid som sökanden vistats lagligt i Sverige med stöd av den tillfälliga förordningen bör alltså tillgodoräknas honom eller henne. Vidare bör en brittisk medborgare som hade uppehållsrätt i Sverige vid utträdet men som vid prövningen uppfyller de villkor för permanent uppehållsrätt som gäller för en EES-medborgare enligt 3 a kap. 5 § UtF beviljas ett permanent uppehållstillstånd. Det innebär att en brittisk medborgare som t.ex. drabbas av permanent arbetsoförmåga i tiden mellan utträdet och prövningen av ansökan om uppehållstillstånd – och som i egenskap av EES-medborgare skulle ha erhållit permanent uppehållsrätt – inte hamnar i ett sämre läge än han eller hon skulle ha gjort i egenskap av EES-medborgare. Av samma anledning bör ett permanent uppehållstillstånd även beviljas en familjemedlem som hade uppehållsrätt i Sverige dagen före utträdet men som vid prövningen uppfyller de villkor för permanent uppehållsrätt som gäller för en familjemedlem till en EES-medborgare enligt 3 a kap. 6 eller 6 a § UtF.

En brittisk medborgare eller familjemedlem som vid utträdet vistas i Sverige med permanent uppehållsrätt enligt 3 a kap. 6 eller 7 § UtL, dvs. har vistats i Sverige med uppehållsrätt i minst fem år, kommer också att ha möjlighet att ansöka om ställning som varaktigt bosatt, se mer nedan.

Villkor för ett tidsbegränsat uppehållstillstånd

En brittisk medborgare som hade uppehållsrätt i Sverige dagen före Förenade kungarikets utträde ur EU och som vid prövningen uppfyller de villkor för uppehållsrätt som gäller för en EES-medborgare enligt 3 a kap. 3 § UtIL bör beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd. Upphållsrätt enligt 3 a kap. 3 § omfattar även så kallad bibehållen uppehållsrätt enligt 3 a kap. 5 a §, dvs. de situationer då en EES-medborgare som inte längre är arbetstagare eller egen företagare – t.ex. för att han eller hon drabbats av tillfällig arbetsoförmåga, påbörjat en yrkesutbildning eller blivit ofrivilligt arbetslös – under vissa förutsättningar fortfarande anses som arbetstagare eller egen företagare och behåller sin uppehållsrätt.

Det bör inte uppställas något krav på att utlänningen de facto uppehållit sig i Sverige på dagen före utträdet utan det är tillräckligt att villkoren för uppehållsrätt är uppfyllda den dagen. Det bör inte heller ha någon betydelse på vilken grund den brittiske medborgaren har uppehållsrätt, så länge något av villkoren i 3 a kap. 3 eller 5 a § UtIL är uppfyllda. Vidare bör det inte finnas ett krav på att det ska vara fråga om samma grund för uppehållsrätt vid utträdet som vid prövningen. Tillstånd bör alltså beviljas t.ex. en brittisk medborgare som vid utträdet hade uppehållsrätt i Sverige i egenskap av arbetstagare även om denne vid prövningen förlorat sitt arbete men i stället kan visa att han eller hon t.ex. har tillräckliga tillgångar för sig och sina familjemedlemmars försörjning och har en heltäckande sjukförsäkring för sig och familjemedlemmarna som gäller i Sverige. En brittisk medborgare som befunnit sig i Sverige vid utträdet men inte uppfyllt kraven på uppehållsrätt bör däremot inte beviljas ett uppehållstillstånd. Detsamma bör gälla en brittisk medborgare som i och för sig hade uppehållsrätt i Sverige vid utträdet men som vid prövningen inte uppfyller något av de villkor för uppehållsrätt som gäller för en EES-medborgare.

Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd bör också beviljas en familjemedlem till en brittisk medborgare som beviljats ett uppehållstillstånd enligt den nya förordningen. Eftersom villkoren för uppehållstillstånd för brittiska medborgare enligt den nya förordningen motsvarar villkoren för uppehållsrätt innebär detta att de familjemedlemmar som vid utträdet hade uppehållsrätt härledd från en brittisk medborgare kommer att ha rätt att beviljas ett uppehållstillstånd. Även i de fall familjemedlemmen inte längre har anknytning till den brittiske medborgaren från vilken han eller hon tidigare härlett sin uppehållsrätt bör ett uppehållstillstånd beviljas, under förutsättning att familjemedlemmen uppfyller de villkor som anges 3 a kap. 5 b–5 d §§ UtIL.

En brittisk medborgare som är en s.k. gränsarbetare, dvs. arbetar i Sverige men bor i ett annat land – eller tvärtom – kommer att omfattas av de nya bestämmelserna i den mån han eller hon uppfyller något av villkoren för uppehållsrätt. En brittisk medborgare som t.ex. bor i Danmark och är att anse som arbetstagare eller egenföretagare i Sverige enligt 3 a kap. 3 § punkten 1 UtIL uppfyller villkoren för uppehållsrätt i Sverige, och kan alltså beviljas ett uppehållstillstånd. En brittisk medborgare som i stället är bosatt i Sverige men arbetar i ett annat land kan också beviljas tillstånd enligt den nya förordningen, t.ex. om han eller hon i enlighet med 3 a kap. 3 § punkten 2 UtIL har tillräckliga tillgångar för

sin och sina familjemedlemmars försörjning och har en heltäckande sjukförsäkring för sig och familjemedlemmarna som gäller i Sverige.

Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd ska gälla i fem år

Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt den nya förordningen bör gälla i fem år. En sådan tillståndstid motsvarar vad Förenade kungariket har aviserat för de EU-medborgare som bor där vid utträdet. Tillståndstiden möjliggör också för de brittiska medborgarna och deras familjemedlemmar att senare kunna ansöka om ställning som varaktigt bosatt, utan att dessförinnan behöva göra en förlängningsansökan. Ställning som varaktigt bosatt är en särskild status som, under vissa förutsättningar, ska beviljas en tredjelandsmedborgare som under fem år varit lagligen och oavbrutet bosatt i en EU-medlemsstat. Den som beviljas en sådan ställning tillerkänns vissa särskilda rättigheter som liknar dem som tillkommer unionsmedborgare, bl.a. generösa möjligheter att arbeta, studera eller starta eget företag i en annan EU-medlemsstat. En utlänning som beviljas ställning som varaktigt bosatt i Sverige får bl.a. ett permanent uppehållstillstånd (5 kap. 2 b § UtL).

Förutsättningarna för att beviljas ställning som varaktigt bosatt i Sverige har nyligen ändrats, i syfte att underlätta för brittiska medborgare vid ett avtalslöst brexit (se prop. 2018/19:119). En ansökan från en utlänning om ställning som varaktigt bosatt i Sverige ska numera beviljas om sökanden de senaste fem åren utan avbrott har vistats i Sverige med uppehållstillstånd eller på annan grund som lagligen bosatt (5 a kap. 1 § UtL). Med begreppet lagligen bosatt – som har lagts till i författningstexten – avses att utlänningen, utöver att ha vistats i Sverige med uppehållstillstånd, har vistats i landet med uppehållsrätt eller permanent uppehållsrätt eller att utlänningen under vistelsen har varit undantagen från kravet på att inneha ett uppehållstillstånd. Ändringen innebär att en utlänning kan beviljas ställning som varaktigt bosatt i Sverige även utan att ha haft ett uppehållstillstånd om han eller hon de senaste fem åren utan avbrott har vistats i Sverige på någon av dessa alternativa grunder eller en kombination av dessa (prop. 2018/19:119 s.24). Ytterligare förutsättningar för att beviljas ställning som varaktigt bosatt i Sverige är bl.a. att sökanden fullt ut kan försörja sig och sin familj med egna medel så att grundläggande behov av uppehälle och bostad är tillgodosedda samt att sökanden inte utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet (5 a kap. 2 och 3 §§ UtL).

En brittisk medborgare, eller en familjemedlem till en brittisk medborgare, kommer alltså att vid en ansökan om ställning som varaktigt bosatt att kunna tillgodoräkna sig hela den tid som han eller hon – på någon grund – varit lagligen bosatt i Sverige. Det innebär att en brittisk medborgare som t.ex. har varit bosatt i Sverige med stöd av reglerna om uppehållsrätt under fyra år före utträdet, och som beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt den nya förordningen, kan uppfylla villkoren för ställning som varaktigt bosatt flera år före det att tillståndstiden för det tidsbegränsade uppehållstillståndet löper ut. När direktivet om varaktigt bosatta genomfördes i svensk rätt bedömde regeringen att ett permanent uppehållstillstånd och ställning som varaktigt bosatt bör ses som två olika former av tillstånd (prop. 2005/06:77 s. 158 f.). Ett uppehållstillstånd vars

tillståndstid fortfarande löper bör därmed inte utgöra ett hinder för en ansökan om ställning som varaktigt bosatt.

Finns det skäl att ha kortare tillståndstid i vissa fall?

En EES-medborgare eller en familjemedlem till en EES-medborgare kan, under vissa speciella omständigheter, ha uppehållsrätt som endast gäller under en begränsad tid (se 3 a kap. 5 a § tredje stycket andra meningen och 3 a kap. 5 c § UtL). Det skulle kunna övervägas att bevilja ett kortare uppehållstillstånd i de fall en brittisk medborgare eller en familjemedlem har en sådan tidsbegränsad uppehållsrätt. En EES-medborgare som har tidsbegränsad uppehållsrätt enligt 3 a kap. 5 a § tredje stycket andra meningen UtL – t.ex. en person som har blivit ofrivilligt arbetslös efter att ha fullgjort en anställning som varit tidsbegränsad till mindre än ett år – har dock på nytt uppehållsrätt enligt 3 a kap. 3 § UtL så fort han eller hon uppfyller villkoren i den bestämmelsen, t.ex. på nytt är arbetstagare. Det framstår därför inte som befogat att begränsa tillståndstiden i dessa fall. Det framstår inte heller som motiverat att införa särskilda bestämmelser om kortare tillståndstid för de familjemedlemmar som har uppehållsrätt enligt 3 a kap. 5 c § UtL. I de fall en person som beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd inte uppfyller förutsättningarna för uppehållsrätt bör det i stället finnas möjlighet att återkalla tillståndet (se avsnitt 5.3).

Särskilda villkor för barn

Enligt den tillfälliga förordningen är barn till en brittisk medborgare som omfattas av bestämmelserna om undantag från kraven på uppehålls- och arbetstillstånd, och barn till en sådan brittisk medborgares make eller sambo, undantagna från kravet på uppehållstillstånd även om de inte hade uppehållsrätt i Sverige dagen före Förenade kungarikets utträde ur EU. Det innebär att ett barn som har en brittisk förälder i Sverige som omfattas av undantaget enligt den tillfälliga förordningen, eller en förälder som är gift eller sambo med en sådan brittisk medborgare, kan ansluta sig till den brittiske medborgaren i Sverige under den tid som den tillfälliga förordningen gäller. Det innebär också att barn som föds efter utträdet och som har en förälder som omfattas av undantaget enligt den tillfälliga förordningen får samma rätt att vistas i Sverige som sin förälder.

De barn som omfattas av den tillfälliga förordningen bör som regel omfattas även av de nya bestämmelserna om uppehållstillstånd. Uppehållstillstånd bör därför beviljas ett barn till en brittisk medborgare som har beviljats ett uppehållstillstånd enligt den nya förordningen. Även barn till en brittisk medborgares make eller sambo, som har beviljats uppehållstillstånd enligt den nya förordningen, bör omfattas. Skillnaden i förhållande till andra familjemedlemmar är alltså att det inte ställs upp ett krav på att barnet ska ha följt med eller anslutit sig till sin förälder i Sverige före utträdet.

Uppehållstillståndet bör i dessa fall gälla i samma omfattning som för barnets anknytningsperson, dock inte kortare tid än fem år. Det innebär att om barnets anknytningsperson beviljas ett permanent uppehållstillstånd ska även barnet beviljas ett sådant tillstånd. Om anknytningspersonens uppehållstillstånd däremot har tidsbegränsats ska barnet beviljas ett

uppehållstillstånd om fem år, oavsett om den kvarvarande längden på anknytningspersonens uppehållstillstånd är kortare än så. I de fall barnets uppehållstillstånd tidsbegränsas har barnet därmed, i likhet med anknytningspersonen, möjlighet att ansöka om ställning som varaktigt bosatt efter fem års laglig bosättning i Sverige. Eftersom dessa särskilda tillståndstider är mer förmånliga än för övriga familjemedlemmar bör barn i första hand beviljas uppehållstillstånd enligt denna bestämmelse.

Familjemedlemmar som vill ansluta sig till en brittisk medborgare i Sverige efter utträdet

Det kan övervägas om det bör införas särskilda bestämmelser för de familjemedlemmar som vill ansluta sig till en brittisk medborgare i Sverige efter utträdet. Särskilda bestämmelser om uppehållstillstånd för familjemedlemmar finns t.ex. för de utlänningar som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd i Sverige på grund av arbete (4 kap. 4 a § UtIF).

Familjemedlemmar till en brittisk medborgare som har beviljats uppehållstillstånd enligt den nya förordningen kommer emellertid att kunna ansöka om uppehållstillstånd enligt de befintliga bestämmelserna i utlänningslagen om uppehållstillstånd på grund av anknytning. Ett sådant uppehållstillstånd kan beviljas bl.a. en make, sambo eller ett barn till någon som är bosatt eller har beviljats ett uppehållstillstånd för bosättning i Sverige (5 kap. 3 § första stycket 1 och 2 UtIL). Ett uppehållstillstånd på grund av anknytning kan även beviljas en utlänning som t.ex. har för avsikt att ingå äktenskap eller inleda ett samboförhållande med en person som är bosatt i Sverige, om förhållandet framstår som seriöst och inte särskilda skäl talar emot (5 kap. 3 a § första stycket 1 UtIL). Detsamma gäller för en utlänning som är nära anhörig till någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, om han eller hon har ingått i samma hushåll som den personen och det finns ett särskilt beroendeförhållande mellan släktingarna som fanns redan i hemlandet (5 kap. 3 a § första stycket 2 UtIL).

I de anknytningssituationer som avses i 5 kap. 3 § UtIL är det s.k. familjeåterföreningsdirektivet (rådets direktiv 2003/86/EG av den 22 september 2003 om rätt till familjeåterförening) tillämpligt. Enligt direktivet ska anknytningspersonen ha ett uppehållstillstånd som är giltigt under minst ett år och ha välgrundade utsikter att få ett varaktigt uppehållstillstånd. När det gäller utländska medborgare och statslösa har i regel krävts att utlänningen har ett permanent uppehållstillstånd i Sverige för att kunna utgöra en anknytningsperson (prop. 2005/06:72 s. 28). I praxis har emellertid uttalats att de begränsningar som i detta avseende tidigare uppställt inte längre kan göras gällande. En utlänning med tidsbegränsat uppehållstillstånd giltigt under längre tid än ett år, och där Migrationsverket inte hade åberopat något till stöd för påståendet att anknytningspersonen inte hade välgrundade utsikter att erhålla ett permanent uppehållstillstånd, har därför ansetts kunna utgöra en anknytningsperson enligt 5 kap. 3 § första stycket 1 UtIL (MIG 2007:29). För de anknytningssituationer som avses i 5 kap. 3 a § UtIL gäller som regel att anknytningspersonen har ett permanent uppehållstillstånd i Sverige (MIG 2008:1).

Uppehållstillstånd enligt den nya förordningen föreslås vara antingen permanenta eller tidsbegränsade i fem år, med möjlighet att efter fem års laglig bosättning få ställning som varaktigt bosatt och därigenom ett permanent uppehållstillstånd. En brittisk medborgare som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt den nya förordningen kommer alltså i de flesta fall att ha välgrundade utsikter att få ett varaktigt uppehållstillstånd och därmed utgöra en anknytningsperson enligt 5 kap. 3 § UtL. En brittisk medborgare som har beviljats ett permanent uppehållstillstånd enligt den nya förordningen kommer att kunna utgöra anknytningsperson enligt både 5 kap. 3 och 3 a §§ UtL. Det bedöms därför att det inte behövs några särskilda regler om uppehållstillstånd för familjemedlemmar som vill ansluta till en brittisk medborgare i Sverige efter utträdet.

Hot mot allmän ordning och säkerhet

En EES-medborgare eller en familjemedlem till en EES-medborgare som har uppehållsrätt får utvisas av hänsyn till allmän ordning och säkerhet (8 kap. 11 § andra stycket UtL). Utvisning av hänsyn till allmän ordning och säkerhet får dock ske endast om utlänningens eget beteende utgör ett verkligt, faktiskt och tillräckligt allvarligt hot mot ett grundläggande samhällsintresse (8 kap. 12 § samma lag). Tidigare domar får inte utgöra skäl för ett sådant beslut och det får inte vara ekonomiska intressen som ligger till grund för beslutet. När en fråga om utvisning uppkommer ska hänsyn tas till utlänningens ålder, hälsotillstånd, familjesituation, ekonomiska situation samt sociala och kulturella integrering i Sverige (8 kap. 13 § UtL). Hänsyn ska också tas till hur länge utlänningen har vistats i Sverige och till banden till ursprungslandet. En EES-medborgare eller en familjemedlem till en EES-medborgare som har permanent uppehållsrätt får utvisas endast om det finns synnerliga skäl. En EES-medborgare som är barn får utvisas endast om beslutet är oundgängligen nödvändigt av hänsyn till allmän säkerhet. Detsamma gäller för en EES-medborgare som har vistats i Sverige under de tio närmast föregående åren (8 kap. 14 § UtL).

Det finns inte några motsvarande grunder för utvisning av en person som har ett giltigt uppehållstillstånd. Reglerna är i stället uppbyggda så att ett beviljat uppehållstillstånd under vissa förutsättningar kan återkallas. När uppehållstillståndet har återkallats kan utlänningen utvisas med stöd av 8 kap. 6 § UtL, dvs. som en följd av att utlänningen inte har de tillstånd som krävs för att få uppehålla sig i landet. Under vilka förutsättningar ett uppehållstillstånd kan återkallas varierar beroende på grunden för uppehållstillståndet.

En brittisk medborgare eller en familjemedlem som utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet bör som regel inte beviljas ett uppehållstillstånd enligt de nya bestämmelserna. Det bör därför finnas en möjlighet att neka ett uppehållstillstånd på den grunden, i linje med vad som gäller t.ex. för en utlänning som ansöker om ställning som varaktigt bosatt i Sverige (5 a kap. 3 § UtL).

Begreppet "allmän ordning och säkerhet" är ett gemenskapsrättsligt begrepp. Med hänsyn till den koppling som de nya reglerna om uppe-

hållstillstånd har till EU-rätten bör möjligheten att neka ett uppehållstillstånd av hänsyn till allmän ordning och säkerhet tillämpas med beaktande av den innebörd av begreppet som följer av EU-rätten.

Skenförhållanden

Enligt 3 a kap. 4 § tredje stycket UtL föreligger det inte uppehållsrätt för en familjemedlem till en EES-medborgare om ett äktenskap ingåtts, ett samboförhållande inletts eller en utlänning adopterats uteslutande i syfte att ge utlänningen uppehållsrätt. Syftet med bestämmelsen är att förhindra missbruk av reglerna om uppehållsrätt (prop. 2013/14:81 s. 42). Samma ordning bör gälla för uppehållstillstånd enligt den nya förordningen. Uppehållstillstånd bör därför få vägras en familjemedlem till en brittisk medborgare om det föreligger sådana omständigheter som anges i 3 a kap. 4 § tredje stycket UtL. Att ett tillstånd får vägras i en sådan situation innebär inte att det är obligatoriskt att avslå ansökan. I stället får det göras en bedömning av samtliga relevanta omständigheter i enlighet med proportionalitetsprincipen (jfr prop. 2013/14:81 s. 29).

Medgivande från annan vårdnadshavare

I artikel 4.1 c–d i familjeåterföreningsdirektivet anges att medlemsstaterna får tillåta familjeåterförening – dvs. rätt till inresa och vistelse i en medlemsstat för familjemedlemmar till en tredjelandsmedborgare som vistas lagligen i den medlemsstaten – för barn som står under gemensam vårdnad, under förutsättning att den andra vårdnadshavaren har lämnat sitt medgivande. Direktivets bestämmelser om medgivande från annan vårdnadshavare har genomförts i 5 kap. 17 § andra stycket UtL, där det framgår att vissa uppehållstillstånd för barn får beviljas endast efter medgivande också av den förälder till vilken anknytning inte åberopas, om den föräldern har del i vårdnaden av barnet. Efter Förenade kungarikets utträde ur EU kommer brittiska medborgare att bli tredjelandsmedborgare och deras familjemedlemmar kommer inte längre vara familjemedlemmar till unionsmedborgare. Det innebär att ett barn som står under gemensam vårdnad och som efter utträdet vill flytta till en av föräldrarna i Sverige inte bör beviljas ett uppehållstillstånd utan den andra förälderns medgivande, om den föräldern har del i vårdnaden av barnet. Det bör därför införas en bestämmelse i den nya förordningen som innebär att bestämmelsen om en vårdnadshavares medgivande i 5 kap. 17 § andra stycket UtL ska gälla om sökanden är ett barn som efter utträdet har följt med eller i Sverige anslutit sig till en brittisk medborgare, eller till en sådan medborgares make eller sambo.

5.3 Återkallelse av uppehållstillstånd

Förslag: Regeringen ska få meddela föreskrifter om att uppehållstillstånd får återkallas i andra fall än vad som anges i 7 kap. UtL för en utlänning som är medborgare i Förenade kungariket och för familjemedlemmar till en sådan utlänning. En sådan bestämmelse ska införas i utlänningslagen.

Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd ska få återkallas om utlänningen inte uppfyller de villkor för uppehållsrätt som gäller för en EES-medborgare respektive en familjemedlem till EES-medborgare, eller om utlänningen utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet. En upplysningsbestämmelse som hänvisar till utlänningslagens allmänna bestämmelser om återkallelse av uppehållstillstånd ska också införas i den nya förordningen.

Skälen för förslagen

Bestämmelserna om återkallelse av uppehållstillstånd i utlänningslagen

I 7 kap. UtIL finns allmänna bestämmelser om när ett uppehållstillstånd får återkallas. Dessa bestämmelser kommer att gälla i tillämpliga delar för de brittiska medborgare och deras familjemedlemmar som omfattas av den nya förordningen. Bestämmelserna innebär bl.a. att ett uppehållstillstånd får återkallas för en utlänning som medvetet har lämnat oriktiga uppgifter eller medvetet förtigt omständigheter som varit av betydelse för att få tillståndet (7 kap. 1 § första stycket). Ett uppehållstillstånd får också återkallas bl.a. om det på grund av tidigare verksamhet eller i övrigt kan antas att utlänningen kommer att bedriva sabotage, spioneri eller olovlig underrättelseverksamhet i Sverige eller något annat nordiskt land (7 kap. 3 § första stycket 3).

Bestämmelserna innebär vidare att ett permanent uppehållstillstånd ska återkallas för en utlänning som inte längre är bosatt i Sverige, eller, om utlänningen anmält till Migrationsverket att han eller hon vill ha uppehållstillståndet kvar trots att bosättningen upphör, när två år har förflutit efter det att bosättningen här i landet upphörde (7 kap. 7 § UtIL). Brittiska medborgare och familjemedlemmar som har beviljats ett permanent uppehållstillstånd enligt den nya förordningen kan alltså – i likhet med vad som gäller för övriga tredjelandsmedborgare – få sitt tillstånd återkallat om bosättningen i landet har upphört. Bestämmelserna hindrar inte tillfälliga vistelser utanför Sverige. Det finns inte heller någon skyldighet för Migrationsverket att fortlöpande efterforska om utlänningar med permanent uppehållstillstånd fortfarande bor kvar i Sverige. Innebörden av bestämmelsen är att verket ska återkalla tillståndet när man får kännedom om att bosättningen här har upphört. I motiven framhålls också vikten av att en noggrann undersökning görs av frågan om bosättningen har upphört (prop. 1979/80:86 s. 117 och prop. 1983/84:144 s. 89).

För bedömningen av om bosättningen har upphört har flera omständigheter betydelse, som t.ex. avregistrering från folkbokföringen, vistelsetiden i Sverige, fastighetsinnehav i landet och avsikt att återvända till Sverige (prop. 2013/14:213 s. 19, MIG 2007:34). Bedömningen medger alltså hänsynstagande till förhållandena i det enskilda fallet.

För det fall en brittisk medborgare eller familjemedlem har för avsikt att flytta från Sverige finns det dessutom möjlighet att behålla det permanenta uppehållstillståndet under två år från det att bosättningen i Sverige upphörde, genom att göra en anmälan om detta till Migrationsverket. Det motsvarar den tid som en EES-medborgare behåller sin permanenta uppehållsrätt enligt 3 a kap. 9 § UtIL vid vistelse utanför Sverige.

En upplysningsbestämmelse om att det finns bestämmelser om återkallelse av uppehållstillstånd i utlänningslagen bör tas in i den nya förordningen.

Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd bör även kunna återkallas om utläningen inte uppfyller villkoren för uppehållsrätt

Upphållsrätt finns så länge villkoren är uppfyllda (3 a kap. 5 § UtlL). En EES-medborgare eller en familjemedlem till en EES-medborgare som har vistats i Sverige i mer än tre månader och som inte har uppehållsrätt får utvisas om han eller hon uppehåller sig här men inte har de tillstånd som krävs för att få uppehålla sig i landet. En EES-medborgare eller en familjemedlem till en EES-medborgare som inte uppfyller villkoren för uppehållsrätt och inte heller har ett uppehållstillstånd får alltså utvisas från Sverige (8 kap. 10 § UtlL).

För att tillståndsbestämmelserna ska motsvara vad som gäller för uppehållsrätt i detta avseende bör, utöver vad som följer av 7 kap. UtlL, ett tidsbegränsat uppehållstillstånd få återkallas om utläningen vid tidpunkten när frågan om återkallelse prövas inte uppfyller de villkor för uppehållsrätt som gäller för en EES-medborgare respektive en familjemedlem till EES-medborgare. Det innebär att ett tidsbegränsat uppehållstillstånd får återkallas om en brittisk medborgare inte uppfyller något av de villkor för uppehållsrätt som anges i 3 a kap. 3 eller 5 a § UtlL och inte heller något av de villkor för permanent uppehållsrätt i vissa fall som anges i 3 a kap. 5 § UtlF. Om en brittisk medborgares tillstånd har återkallats på grund av att han eller hon inte uppfyller något av villkoren för uppehållsrätt innebär det även att den brittiske medborgarens familjemedlemmars tillstånd får återkallas. Vidare innebär det att ett tidsbegränsat uppehållstillstånd får återkallas för en utläning som beviljats uppehållstillstånd i egenskap av familjemedlem till en brittisk medborgare om familjeanknytningen till den brittiske medborgaren har brutits, t.ex. om den brittiske medborgaren har avlidit eller om äktenskapet eller samboförhållandet har upphört. Det gäller dock endast under förutsättning att familjemedlemmen inte uppfyller villkoren för s.k. bibehållen uppehållsrätt (3 a kap. 5 b–d §§ UtlL).

Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som beviljats enligt den nya förordningen bör också få återkallas om utläningen utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet. Begreppet allmän ordning och säkerhet bör även i detta avseende tillämpas med beaktande av den innebörd av begreppet som följer av EU-rätten.

Att ett tillstånd får återkallas innebär inte att det är obligatoriskt att återkalla ett tillstånd. I stället måste det i varje enskilt fall göras en bedömning av samtliga relevanta omständigheter i enlighet med proportionalitetsprincipen.

När ett uppehållstillstånd har återkallats kan utläningen, som en följd av att han eller hon inte har de tillstånd som krävs för att få uppehålla sig i landet, utvisas med stöd av 8 kap. 6 § UtlL. Sammantaget innebär detta att ett tidsbegränsat uppehållstillstånd kommer att kunna återkallas under liknande förutsättningar som gäller för att utvisa en EES-medborgare respektive en familjemedlem till en EES-medborgare.

Det behövs ett nytt bemyndigande i lag

Som anges i avsnitt 5.1 bör de nya bestämmelserna om uppehållstillstånd för brittiska medborgare och deras familjemedlemmar införas på förordningsnivå. Med stöd av bemyndigandet i 5 kap. 23 § sjunde stycket UtL kan regeringen meddela föreskrifter om uppehållstillstånd. Däremot finns det inte något bemyndigande som ger regeringen rätt att meddela föreskrifter om att uppehållstillstånd får återkallas för den berörda gruppen (jfr 7 kap. 9 § UtL).

Det är önskvärt att regleringen i den nya förordningen även innehåller de bestämmelser om återkallelse av uppehållstillstånd som behövs, både för att underlätta för tillämparen och för att på ett flexibla sätt än genom ändring i lag kunna anpassa regelverket. För att regeringen ska få meddela sådana föreskrifter krävs ett bemyndigande. Det bör därför införas ett nytt bemyndigande i utlänningslagen som innebär att regeringen ska få meddela föreskrifter om att uppehållstillstånd får återkallas i andra fall än som anges 7 kap. UtL för en utlänning som är brittisk medborgare och för familjemedlemmar till en brittisk medborgare.

5.4 Undantag från kravet på arbetstillstånd

Förslag: En utlänning som beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt den nya förordningen ska vara undantagen från kravet på arbetstillstånd. Brittiska medborgare och deras familjemedlemmar ska också vara undantagna från kravet på arbetstillstånd från ansökan om uppehållstillstånd enligt den nya förordningen till dess tillståndsfrågan har avgjorts, eller, om beslut om utvisning meddelas, till dess utvisningsbeslutet har fått laga kraft. Detsamma ska gälla för en utlänning som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt den nya förordningen och som ansöker om uppehållstillstånd på någon annan grund. Om uppehållstillståndet återkallas och beslut om utvisning meddelas, ska utlänningen vara undantagen från kravet på arbetstillstånd till dess utvisningsbeslutet har fått laga kraft.

Skälen för förslagen: En utlänning som har beviljats ett permanent uppehållstillstånd är undantagen från kravet på arbetstillstånd (2 kap. 8 c § punkten 3 UtL). Det innebär att en brittisk medborgare eller en familjemedlem till en sådan medborgare som beviljas ett permanent uppehållstillstånd enligt den nya förordningen inte behöver ha ett särskilt arbetstillstånd för att ha rätt att arbeta i Sverige. Detsamma bör gälla för en utlänning som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt den nya förordningen. En bestämmelse om detta bör därför föras in i den nya förordningen. Ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om undantag från kravet på bl.a. arbetstillstånd finns i utlänningslagen (2 kap. 9 §).

I likhet med vad som gäller för vissa ansökningar om förlängning av tillstånd bör undantaget från kravet på arbetstillstånd för brittiska medborgare och deras familjemedlemmar även gälla för tiden från ansökan om uppehållstillstånd enligt den nya förordningen till dess tillståndsfrågan har

avgjorts, eller, om beslut om utvisning meddelas, till dess utvisningsbeslutet har fått laga kraft. Detsamma bör gälla för en utlänning som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt den nya förordningen och som ansöker om uppehållstillstånd på någon annan grund, t.ex. ställning som varaktigt bosatt. För det fall ett uppehållstillstånd enligt den nya förordningen har återkallats och det samtidigt har meddelats ett beslut om utvisning, bör utlänningen vara undantagen från kravet på arbetstillstånd till dess att utvisningsbeslutet har fått laga kraft.

5.5 Ansökan om tillstånd

Förslag: En ansökan om uppehållstillstånd enligt den nya förordningen ska ha kommit in till Migrationsverket senast den 31 oktober 2020.

En ansökan om uppehållstillstånd ska kunna bifallas även om utlänningen befinner sig i Sverige när ansökan görs eller när den prövas.

Det ska inte tas ut en avgift för prövning av en ansökan om uppehållstillstånd.

Tidsbegränsade uppehållstillstånd ska få beviljas för längre tid än utlänningens pass gäller.

Skälen för förslagen

En ansökan ska ha kommit in till Migrationsverket senast den 31 oktober 2020

Direkt efter Förenade kungarikets utträde ur EU kommer de berörda brittiska medborgarna och deras familjemedlemmar att vistas lagligt i Sverige med stöd av den tillfälliga förordningen. Utgångspunkten är att den tillfälliga förordningen ska gälla i åtminstone ett år efter utträdet (se avsnitt 3). Den som inte har ansökt om ett uppehållstillstånd innan förordningen upphör att gälla kommer efter den dagen att sakna laglig rätt att vistas och arbeta i Sverige. Det kan få allvarliga konsekvenser för såväl den enskilde som för andra, t.ex. för arbetsgivare. Det är därför viktigt att de brittiska medborgare och familjemedlemmar som vill stanna i Sverige ansöker om ett uppehållstillstånd så snart som möjligt efter utträdet. Även för Migrationsverket, som på kort tid kan komma att behöva hantera ett stort antal ansökningar, är det viktigt att prövningen av ansökningarna kan påbörjas i nära anslutning till att bestämmelserna träder i kraft.

En utlänning som har ansökt om uppehållstillstånd vistas som huvudregel inte olovligt i Sverige under prövningstiden och riskerar inte att utvisas förrän hans eller hennes ansökan om uppehållstillstånd är avgjord. Däremot skulle den omständigheten att en utlänning vistas i Sverige utan uppehållstillstånd kunna ge upphov till andra typer av negativa konsekvenser för den enskilde, exempelvis i fråga om rätten till socialförsäkringsförmåner. De brittiska medborgare och familjemedlemmar som önskar stanna i Sverige bör alltså – för att undvika ett tidsmässigt glapp i sin vistelserätt – lämna in sin ansökan i god tid innan den tillfälliga förordningen upphör att gälla. För att säkerställa att ansökningarna sker i tid, och för att ge Migrationsverket möjlighet att

handlägga alla ansökningar i tid, bör det införas ett krav på att ansökan om uppehållstillstånd enligt den nya förordningen ska ha kommit in till Migrationsverket senast den 31 oktober 2020. En ansökan som kommer in till Migrationsverket efter den dagen ska inte tas upp till prövning.

Undantag från kravet att tillstånd ska ha sökts och beviljats före inresan i Sverige

Syftet med de nya bestämmelserna om uppehållstillstånd är att säkerställa att de brittiska medborgare och deras familjemedlemmar som har uppehållsrätt i Sverige före Förenade kungarikets utträde ur EU kan stanna i Sverige även på sikt. Ett undantag bör därför göras från huvudregeln att en utlänning som vill ha uppehållstillstånd i Sverige ska ha ansökt och beviljats ett sådant tillstånd före inresan i landet (5 kap. 18 § första stycket UtIL, se även prop. 2018/19:119 s. 13 f.). Ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om ett sådant undantag finns, som anges ovan, i utlänningslagen (5 kap. 23 § sjunde stycket).

När det gäller möjligheten för brittiska medborgare och deras familjemedlemmar att ansöka om och beviljas uppehållstillstånd inifrån landet när det finns ett beslut om avvisning eller utvisning som har fått laga kraft avses ingen ändring av hur motsvarande bestämmelser tillämpas i dag (jfr 4 kap. 17 § UtIF och 5 kap. 18 § femte stycket UtIL).

Det ska inte tas ut en ansökningsavgift

I likhet med vad Förenade kungariket har aviserat för de EU-medborgare som bor där vid utträdet, bör de brittiska medborgare och deras familjemedlemmar som vill fortsätta att vistas och arbeta i Sverige efter det att den tillfälliga förordningen upphör att gälla ha rätt att ansöka om tillstånd enligt den nya förordningen utan att en avgift tas ut. En sådan bestämmelse bör därför införas i den nya förordningen. Ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om ansökningsavgifter för uppehålls- och arbetstillstånd finns i utlänningslagen (23 kap. 2 a §).

Tidsbegränsade uppehållstillstånd ska få beviljas för längre tid än utlänningens pass gäller

Enligt 4 kap. 23 § UtIF får ett tidsbegränsat uppehållstillstånd inte beviljas för längre tid än utlänningens pass gäller. I samma bestämmelse finns det ett antal undantag från detta, bl.a. för medborgare från Schweiz och för utlänningar som har ställning som varaktigt bosatt. Även ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som beviljas med stöd av de nya bestämmelserna bör kunna beviljas för längre tid än utlänningens pass gäller. Ett sådant undantag bör därför föras in i 4 kap. 23 § UtIF.

5.6 Beslutande myndighet och överklagande

Förslag: Beslut enligt den nya förordningen ska meddelas av Migrationsverket.

Det ska införas en hänvisning till 14 kap. UtIL om överklagande av beslut om uppehållstillstånd i den nya förordningen.

Skälen för förslagen: Migrationsverket bör vara den myndighet som meddelar beslut enligt den nya förordningen. En bestämmelse om detta bör föras in i förordningen.

I 14 kap. UtL finns bestämmelser om överklagande av en förvaltningsmyndighets beslut, som är tillämpliga för de beslut som fattas med stöd av den nya förordningen. En upplysning om detta bör införas i den nya förordningen (jfr 8 kap. 11 § UtL).

6 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Förslag: Den nya förordningen om uppehållstillstånd för vissa brittiska medborgare och deras familjemedlemmar ska träda i kraft den 1 januari 2020. Ändringarna i utlänningsförordningen ska också träda i kraft den 1 januari 2020.

Lagändringen ska träda i kraft den 1 maj 2020. Detsamma gäller bestämmelserna om återkallelse av tidsbegränsade uppehållstillstånd i förordningen om uppehållstillstånd för vissa brittiska medborgare och deras familjemedlemmar.

Bedömning: Det finns inte något behov av övergångsbestämmelser.

Skälen för förslagen och bedömningen: Förenade kungariket kommer att lämna EU kl. 00.00 på morgonen den 1 november 2019, såvida det inte fattas beslut om att ytterligare förlänga tidsfristen för förhandlingarna om utträdet. Direkt efter ett avtalslöst utträde kommer de brittiska medborgarna och deras familjemedlemmar att ha rätt att vistas och arbeta i Sverige med stöd av den tillfälliga förordningen. Den förordningen upphör dock att gälla en tid efter utträdet. För att undvika avbrott i de enskildas rätt att vistas och arbeta i Sverige i samband med att den tillfälliga förordningen upphör att gälla, är det angeläget att de brittiska medborgare och familjemedlemmar som vill stanna i Sverige har möjlighet att så snart som möjligt efter utträdet ansöka om och beviljas ett uppehållstillstånd enligt den nya förordning som föreslås i denna promemoria. Reglerna om uppehållstillstånd bör därför träda i kraft så snart som möjligt efter utträdet.

Som framgått har regeringen med stöd av befintliga bemyndiganden föreskriftsrätt för nästan alla paragrafer i den nya förordningen, dock inte de bestämmelser som reglerar återkallelse av tidsbegränsade uppehållstillstånd. De bestämmelserna kan emellertid utan olägenhet träda i kraft senare än förordningen i övrigt. Det föreslås därför att förordningen om uppehållstillstånd för vissa brittiska medborgare och deras familjemedlemmar träder i kraft den 1 januari 2020, dock inte bestämmelserna om återkallelse av tidsbegränsade uppehållstillstånd. Detsamma gäller för följdändringarna i utlänningsförordningen. För det fall ett avtalslöst utträde sker vid en senare tidpunkt kan det bli aktuellt med ett senare ikraftträdande.

Det föreslås vidare att lagförslaget träder i kraft den 1 maj 2020. Även bestämmelserna om återkallelse av tidsbegränsade uppehållstillstånd i förordningen om uppehållstillstånd för vissa brittiska medborgare och deras familjemedlemmar föreslås träda i kraft den 1 maj 2020.

Det finns inte något behov av övergångsbestämmelser.

7 Kostnader och andra konsekvenser

Bedömning: Migrationsverkets och migrationsdomstolarnas kostnader för prövning av ansökningar om uppehålls- och arbetstillstånd bedöms öka om Förenade kungariket lämnar EU utan ett utträdesavtal. Förslagen i promemorian bedöms medföra att dessa kostnader minskar jämfört med om förslagen inte genomförs.

Skälen för bedömningen

Utgångspunkter

Syftet med förslagen i promemorian är att säkerställa att de brittiska medborgare med familjemedlemmar som i dag vistas och arbetar i Sverige med stöd av reglerna om uppehållsrätt har möjlighet att få uppehållstillstånd här efter att den tillfälliga förordningen har upphört att gälla. Förslagen möjliggör dessutom en för myndigheterna förhållandevis enkel hantering av det stora antal ansökningar om uppehållstillstånd som är att vänta vid ett avtalslöst utträde. Detta medför positiva aspekter både för de enskilda och för myndigheterna.

Av de omkring 20 000 brittiska medborgare som är folkbokförda i Sverige kan de flesta antas vistas här med stöd av reglerna om uppehållsrätt. Vid ett avtalslöst utträde kommer sannolikt merparten av dessa att ansöka om ett uppehålls- och arbetstillstånd i Sverige. Även de utlänningar som är familjemedlemmar till brittiska medborgare i Sverige kan antas ansöka om uppehålls- och arbetstillstånd. Det finns inte några uppgifter om hur många sådana familjemedlemmar till brittiska medborgare som i dag vistas i Sverige med stöd av reglerna om uppehållsrätt. Det kan dock antas röra sig om ett förhållandevis begränsat antal. Det kan vidare antas att vissa av de brittiska medborgarna och familjemedlemmarna redan har ett uppehållstillstånd i Sverige, eller kommer att ha beviljats svenskt medborgarskap före utträdet. Sammantaget kan det antas att ett avtalslöst utträde kommer att medföra att omkring 20 000 personer ansöker om uppehålls- och arbetstillstånd, eller ställning som varaktigt bosatt, i Sverige under 2019–2020.

De närmare konsekvenserna av det ökade antalet ansökningar om uppehållstillstånd framgår i det följande. Det är däremot inte möjligt att inom ramen för denna promemoria analysera övriga konsekvenser på migrationsrättens område till följd av Förenade kungarikets utträde ur EU.

Konsekvenser för det allmänna

Om Förenade kungariket lämnar EU utan ett utträdesavtal kommer det att innebära ett betydande merarbete och därmed ökade kostnader för Migrationsverkets prövning av uppehålls- och arbetstillstånd, oavsett om förslagen i promemorian genomförs eller inte. Det finns också en risk för undanträngningseffekter och därmed längre handläggningstider inom samtliga tillståndskategorier. Dessa konsekvenser kommer dock att bli mindre om förslagen genomförs. Det beror på att förslagen innebär att prövningen av ett uppehållstillstånd i huvudsak kommer att utgå ifrån reglerna om uppehållsrätt. I allmänhet utgör detta en betydligt mindre resurskrävande prövning för myndigheterna jämfört med den prövning som annars skulle göras. De tidsbegränsade uppehållstillstånden som föreslås har dessutom en lång giltighetstid. Detta bör leda till en minskad arbetsbelastning över tid jämfört med att pröva förlängningar av andra tidsbegränsade uppehållstillstånd, vilka som längst har en giltighet om två år. Förslagen bedöms också innebära att handläggningstiderna inte ökar för samtliga ärendeslag i samma utsträckning som de annars skulle göra.

De brittiska medborgarna och deras familjemedlemmar har, liksom andra tredjelandsmedborgare, möjlighet att ansöka om andra typer av tillstånd än de som följer av förslagen i promemorian. Förslagen innebär dock många fördelar för den enskilde, såsom att ansökningsprocessen blir förhållandevis enkel, ansökan blir avgiftsfri och tillståndstiden permanent eller fem år, dvs. betydligt längre än andra tidsbegränsade uppehållstillstånd. Det kan därför förutsättas att de flesta av de brittiska medborgarna och familjemedlemmarna kommer att välja att ansöka om ett tillstånd enligt den nya förordningen. Drygt 75 procent av de som berörs kan antas ansöka om ett tillstånd enligt den nya förordningen. De som inte ansöker enligt den nya förordningen kan, i hög utsträckning, antas välja att i stället ansöka om ställning som varaktigt bosatt.

Om förslagen inte genomförs bedöms Migrationsverkets kostnader för prövning av ansökningar om uppehålls- och arbetstillstånd för brittiska medborgare och deras anhöriga landa på drygt 70 miljoner kronor under perioden 2019–2021, vid ett avtalslöst utträde den 31 oktober 2019. Dessa kostnader bedöms bli betydligt lägre om förslagen genomförs: drygt 23 miljoner kronor som framförallt kommer belasta budgetåret 2020. Huruvida det finns behov av att tillföra ytterligare medel för detta ändamål vid ett eventuellt avtalslöst brexit får regeringen återkomma till.

Antalet mål hos migrationsdomstolarna kan också antas öka vid ett avtalslöst utträde, även om det är osäkert hur många fler överklagade ärenden och mål det kan röra sig om. Förslagen i promemorian bedöms dock innebära att ökningen blir mindre omfattande än vad den annars skulle ha blivit, bl.a. eftersom antalet avslag kan antas bli färre. Kostnadsökningen för migrationsdomstolarnas prövning bedöms därför bli begränsad. Liksom anges ovan får regeringen återkomma till huruvida det finns behov av att tillföra ytterligare medel.

För övriga förvaltningsmyndigheter och kommuners del innebär förslagen inte några nya arbetsuppgifter.

Övriga konsekvenser

Förslagen innebär att det säkerställs att de brittiska medborgare och deras familjemedlemmar som bor och arbetar i Sverige kan få uppehållstillstånd här. Det innebär en minskad risk för störningar när det gäller bl.a. boende, sysselsättning, studier och försörjning för den aktuella gruppen. Även för företag, och då i synnerhet arbetsgivare, skulle förslagen innebära minskade olägenheter. Förslagen bedöms inte medföra några kostnader för företag.

Det finns inte några tillgängliga uppgifter om hur många kvinnor respektive män som i egenskap av brittisk medborgare eller som familjemedlem till en brittisk medborgare är bosatta i Sverige med stöd av EU-rättens regler om uppehållsrätt. Det är därför inte möjligt att bedöma om förslagen får olika konsekvenser för kvinnor och män eller för flickor och pojkar.

Vid alla åtgärder som rör barn ska barnets bästa beaktas i enlighet med artikel 3 i FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen). Barnkonventionen innehåller bestämmelser avsedda att tillförsäkra barn grundläggande rättigheter och att bereda barn skydd mot övergrepp och utnyttjande. Den 1 januari 2020 kommer barnkonventionen genom inkorporering ges ställning som svensk lag (se lagen [2018:1197] om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter).

Förslagen riktar sig till de brittiska medborgare och deras familjemedlemmar som vid utträdet vistas i Sverige med stöd av reglerna om uppehållsrätt. I framförallt den sistnämnda gruppen, familjemedlemmar, kan det antas ingå barn. Förslaget som helhet bidrar till att hålla ihop familjer. Särskild hänsyn tas även till barn som vill ansluta till sin förälder i Sverige efter utträdet. Sammanfattningsvis bedöms förslagen positiva ur ett barnrättsperspektiv.

Förslagen bedöms inte ha någon miljöpåverkan.

8 Författningskommentar

Förslaget till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)

7 kap. Återkallelse av tillstånd

9 § Regeringen får meddela föreskrifter om att uppehållstillstånd får återkallas i andra fall än som anges i detta kapitel för de utlänningar som omfattas av avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan och Schweiz å andra sidan om fri rörlighet för personer.

Regeringen får meddela föreskrifter om att uppehållstillstånd får återkallas i andra fall än som anges i detta kapitel för utlänningar som har ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat.

Regeringen får meddela föreskrifter om att uppehållstillstånd får återkallas i andra fall än som anges i detta kapitel för en utlänning som är medborgare i Förenade kungariket och för familjemedlemmar till en sådan utlänning.

Paragrafen innehåller bemyndiganden för regeringen att meddela föreskrifter om återkallelse av uppehållstillstånd. Övervägandena finns i avsnitt 5.3.

Enligt *tredje stycket*, som är nytt, får regeringen meddela föreskrifter om att uppehållstillstånd får återkallas i andra fall än som anges i detta kapitel för en utlänning som är medborgare i Förenade kungariket och för familjemedlemmar till en sådan utlänning. Det kan bl.a. handla om att uppehållstillstånd som har beviljats för sådana utlänningar ska kunna återkallas om utlänningen inte uppfyller de villkor för uppehållsrätt som gäller för en EES-medborgare respektive en familjemedlem till EES-medborgare.